

ПРОМІЖНА ПІДСУМКОВА РОБОТА

8 клас, II семестр

Загальна інструкція щодо виконання роботи

Ознайомтеся з дослідницькими матеріалами та виконайте завдання.

Робота містить **14 завдань** різних видів. Виконайте ці завдання відповідно до зазначених нижче правил:

- завдання **5, 11, 14** передбачають надання **розгорнутої письмової** відповіді. Виконуючи їх, запишіть у спеціально відведеному місці приклади, наведіть аргументи чи пояснення відповідно до умови.
- завдання **2** передбачає надання **короткої письмової** відповіді. Виконуючи їх, запишіть у спеціально відведеному місці свою відповідь.
- завдання **6, 13** передбачають **вибір ОДНІЄЇ** **правильної відповіді серед двох** (наприклад, ТАК / НІ) / **трьох варіантів**. Обведіть кружечком / підкресліть правильний, на вашу думку, варіант відповіді.
- завдання **1, 12** передбачають **вибір ОДНІЄЇ** **правильної відповіді серед чотирьох варіантів**, позначених літерами. Обведіть кружечком правильний, на вашу думку, варіант відповіді.
- завдання **4, 10** передбачають **вибір ТРЬОХ** **правильних відповідей серед семи варіантів**, позначених цифрами. Обведіть кружечком три правильні, на вашу думку, варіанти відповіді.
- завдання **7, 8, 9** передбачають **встановлення відповідності**. До кожного рядка інформації, позначеної цифрою, доберіть відповідник, позначений літерою, і поставте позначки у відведеному місці на перетині відповідних колонок і рядків.
- завдання **3** передбачає **встановлення правильної послідовності** об'єктів, явищ або процесів, позначених літерами. У спеціально відведеному місці поставте літери, якими позначені відповіді, у потрібному порядку.

На виконання всієї роботи відведено **45 хв**.

Увага!

**Під час виконання завдань працюйте самостійно і не заважайте іншим.
Пам'ятайте: у випадку виявлення ознак підглядання, списування чи плагіату
вашу роботу не буде зараховано!**

ДОСЛІДНИЦЬКІ МАТЕРІАЛИ Й ЗАВДАННЯ

Уважно ознайомтеся з дослідницькими матеріалами, після чого виконайте дослідницькі завдання.

СУБТЕСТ А

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ МАТЕРІАЛ «ДЕМОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ»

Ви берете участь у розробленні Програми соціально-економічного розвитку України. Ваша команда співпрацює з Державною службою статистики України (Держстатом) — національним органом, що збирає, обробляє та аналізує статистичні дані про демографічні, соціальні, економічні й інші важливі процеси в житті суспільства.

На основі цих даних Кабінет Міністрів України розробляє загальнодержавні програми розвитку держави, планує витрати на медицину, освіту, пенсійне забезпечення, а також прогнозує потреби.

Проаналізуйте статистичні демографічні дані за період 2011–2021 років, щоб виявити основні закономірності, тенденції та зміни.

Таблиця 1. Демографічні процеси в Україні (1991–2021 р.р.)

рік	Народжуваність, ‰	Смертність, ‰	Прибулих, осіб	Вибулих, осіб	Рівень урбанізації, %	Чисельність населення України, тис осіб на 1 січня наступного року
1991	12,1	12,9			68	52 056,6
1992	11,4	13,4			68	52 244,1
1993	10,7	14,2			68	52 114,4
1994	10,0	14,7			68	51 728,4
1995	9,6	15,4			68	51 297,1
1996	9,2	15,2			68	50 818,4
1997	8,7	14,9			68	50 370,8
1998	8,4	14,4			68	49 918,1
1999	7,8	14,9			67	49 429,8
2000	7,8	15,4			67	48 923,2
2001	7,7	15,3			67	48 457,1
2002 ¹	8,1	15,7	42 473	76 264	67	48 003,5
2003	8,5	16,0	39 489	63 699	68	47 622,4
2004	9,0	16,0	38 567	46 182	68	47 280,8
2005	9,0	16,6	39 580	34 997	68	46 929,5

2006	9,8	16,2	44 227	29 982	68	46 646,0
2007	10,2	16,4	46 507	29 669	68	46 372,7
2008	11,0	16,3	37 323	22 402	68	46 143,7
2009	11,1	15,3	32 917	19 470	69	45 962,9
2010	10,8	15,2	30 810	14 677	69	45 778,5
2011	11,0	14,5	31 684	14 588	69	45 633,6
2012	11,4	14,5	76 361	14 517	69	45 553,0
2013	11,1	14,6	54 100	22 187	69	45 426,2
2014 ²	10,8	14,7	42 698	21 599	69	42 929,3
2015 ²	10,7	14,9	30 659	21 409	69	42 760,5
2016 ²	10,3	14,7	14 311	6 465	69	42 584,5
2017 ²	9,4	14,5	28 360	20 234	69	42 386,4
2018 ²	8,7	14,8	39 307	24 252	69	42 153,2
2019 ²	8,1	14,7	45 011	26 789	70	41 902,4
2020 ²	7,8	15,9	26 361	19 121	70	41 588,4
2021 ²	7,3	18,5	41 724	22 587	70	41 167,3

¹ За даними всеукраїнського перепису населення на 5 грудня 2001 року.

² Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Інформація про демографічні процеси в Україні в умовах воєнного стану частково обмежена.

ДОСЛІДНИЦЬКІ ЗАВДАННЯ

1. Який із демографічних розрахунків за 2021 рік дозволяє визначити природний приріст населення?

А $41\,167,3 : 603,5 \approx 68,2$

Б $(272,0 - 714,3) : ((41\,588,4 + 41\,167,3) : 2) \times 1000 \approx -10,7$

В $41\,724 - 22\,587 = 19\,137$

Г $(28\,693,7 : 41\,167,3) \times 100 \approx 70$

2. За статистичними даними, наведеними в дослідницькому матеріалі, визначте середню чисельність населення України в 2021 році, міграційний приріст населення (у тис. осіб) за цей рік та на основі отриманих результатів розрахуйте загальний коефіцієнт міграційного руху населення (у ‰ з точністю до десятих).

3. Розгляньте статеві-вікові піраміди населення України станом на 1 січня 1992, 2002, 2012 та 2022 років. Розташуйте їх у хронологічній послідовності відповідно до статистичних даних, наведених у дослідницькому матеріалі.

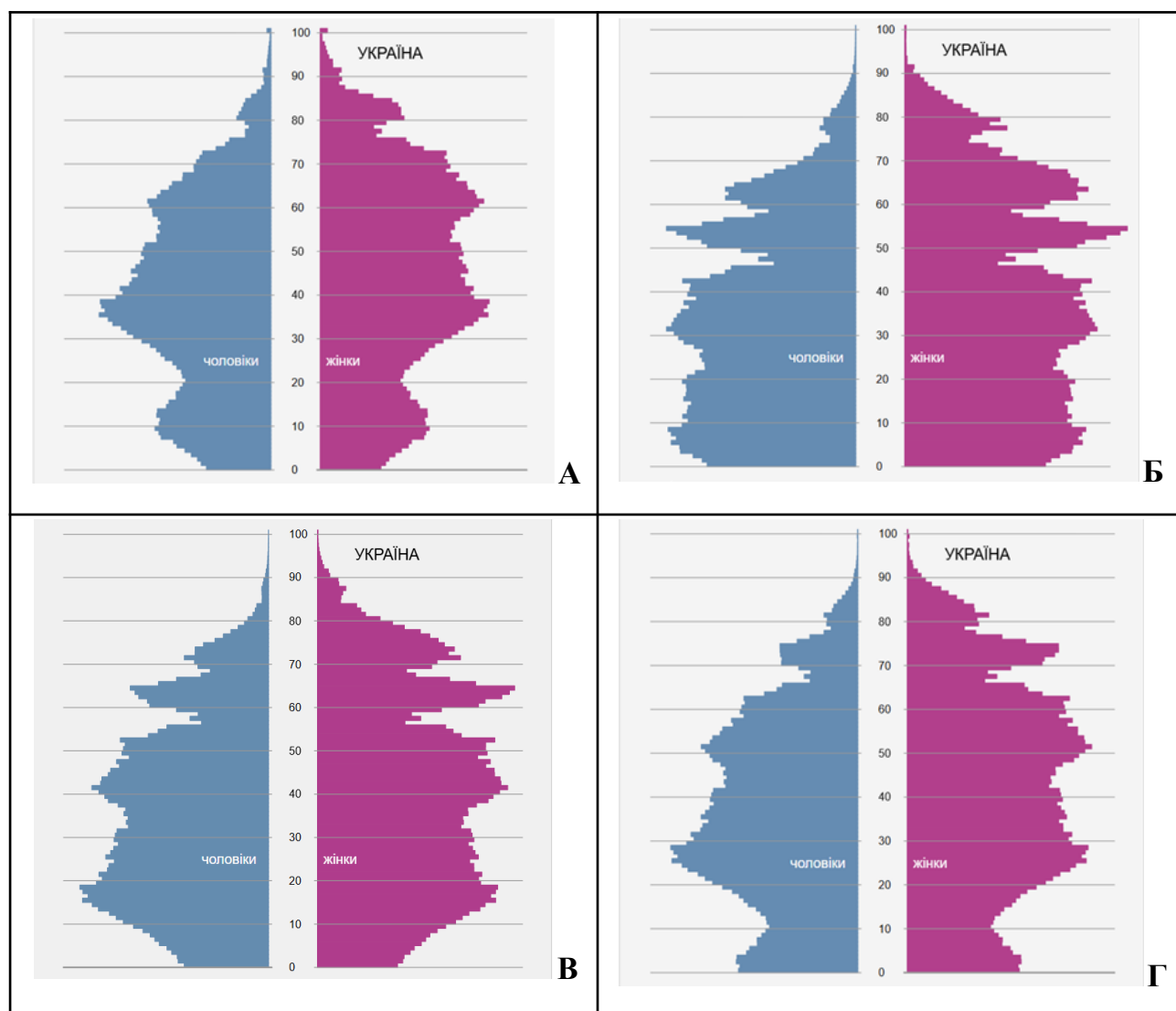

Рис.1-4. Статеві-вікові піраміди населення України. Примітка. Джерело: [1]. (Повний опис джерела див. у розділі "Методика")

1—, 2—, 3—, 4—

4. Які твердження характеризують демографічну ситуацію в Україні станом на 2021 рік?

- 1 простежується стабілізація чисельності населення
- 2 спостерігається низька народжуваність і висока смертність
- 3 міграційне сальдо є додатним
- 4 щороку природний приріст населення країни змінюється на 2 %
- 5 у віковій структурі населення переважають діти
- 6 у статевій структурі населення зникла диспропорція між чоловіками і жінками
- 7 містян щонайменше вдвічі більше за мешканців сільської місцевості

5. Проаналізуйте статистичні демографічні дані в Україні за період 2011–2021 роки, наведені в таблиці. На основі аналізу визначте, як ці показники впливали або можуть впливати на:

1. структуру робочої сили;
2. систему охорони здоров'я;
3. пенсійне забезпечення;
4. економічне зростання.

Висновок по кожному з аспектів сформулюйте одним реченням.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

СУБТЕСТ В

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ МАТЕРІАЛ «ЕТНІЧНИЙ І РЕЛІГІЙНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ»

Географічне положення в центрі Європи на перехресті давніх шляхів і культур зумовили те, що Україна співає голосами багатьох культур. За результатами перепису населення 2001 року українці за етнічною приналежністю складають приблизно 78 % від загальної кількості населення. Решта — представники понад 130 націй і народностей. Є в Україні й корінні народи, які жили тут споконвік, але не збудували власної держави. І в кожного — своя мова, своя пісня, своя релігія, своя історична пам'ять.

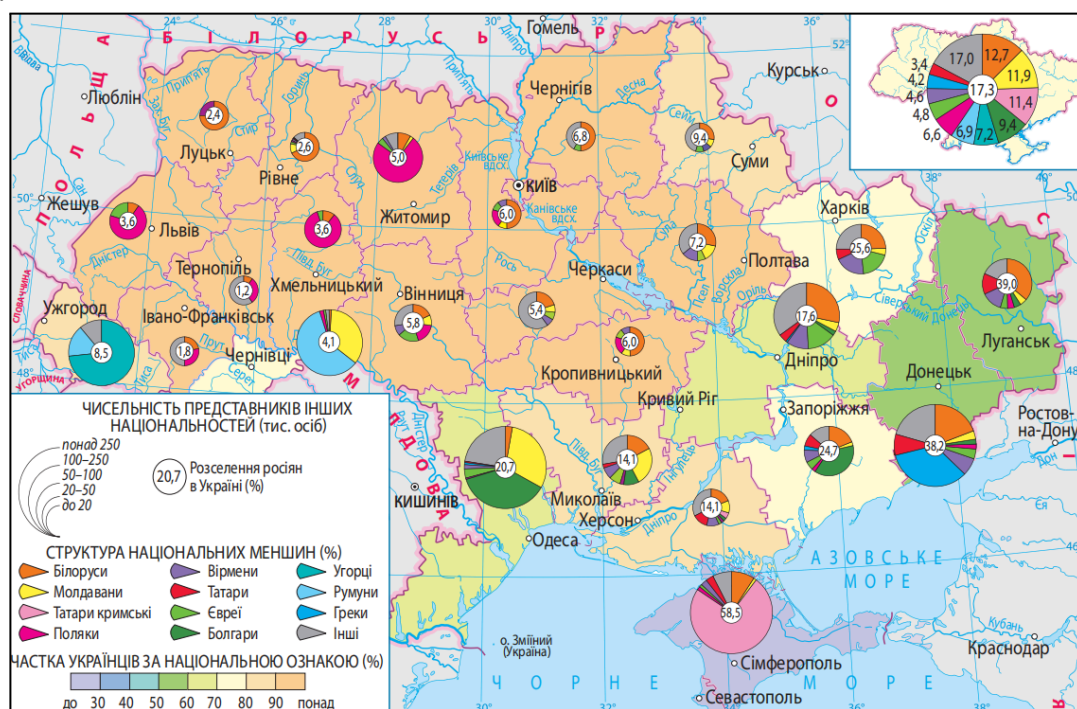

Рис. 5. Етнічний склад населення України (за даними останнього перепису населення, 2001 р.). Примітка. Джерело: [2]

ДОСЛІДНИЦЬКІ ЗАВДАННЯ

6. Відомо, що за національним складом населення вирізняють три типи країн: *однаціональні* (понад 2/3 становлять представники однієї нації), *двонаціональні* (абсолютну більшість становлять дві нації) та *багатонаціональні* (жодний із етносів не має абсолютної чисельної переваги).

Підкресліть правильний варіант у висновку про національний склад населення України: «Згідно з результатами перепису населення 2001 року, за національним складом Україна є *однаціональною* / *двонаціональною* / *багатонаціональною* державою».

7. Проаналізуйте карту (рис. 5) та визначте для кожної зазначеної області України найбільш поширену з перелічених національну меншину.

Область України	Національна меншина
1 Закарпатська 2 Чернівецька 3 Донецька 4 Житомирська	А болгари Б румуни В угорці Г поляки Д греки

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

8. Установіть відповідність між пам'ятками сакральної архітектури України (рис. 6 а, б, в) та національними меншинами, чия релігійну традицію вони символізують.

1	2	3

Рис. 6 (а, б, в). Пам'ятки архітектури. Примітка. Джерело: [3].

- А** кримські татари
Б євреї
В вірмени
Г поляки
Д в'єтнамці

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					

СУБТЕСТ С

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ МАТЕРІАЛ «РОЗСЕЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ»

У книзі «Як відвернути кліматичну катастрофу» Білл Гейтс пригадує нічний політ над містами, де він помітив відсутність яскравих вогнів, як у Нью-Йорку, Стамбулі чи Шанхаї. Так він дізнався, що близько мільярда людей на планеті не має стабільного доступу до електроенергії.

Космічні знімки NASA відтворюють мапу людської активності: планета сяє вогнями міст, доріг і промислових зон. Аналіз таких знімків допомагає виявити просторові закономірності розселення населення й потребу у сталому енергопостачанні.

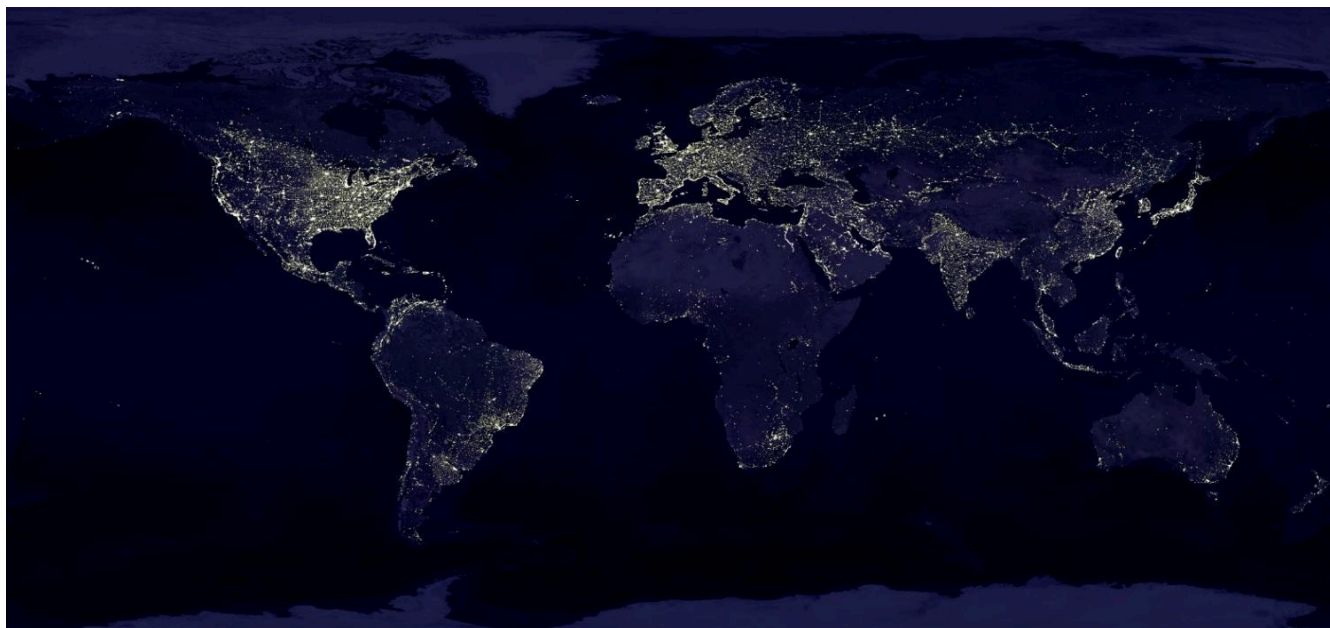

Рис. 7. Вогні міст Землі. Примітка. Джерело: [4].

ДОСЛІДНИЦЬКІ ЗАВДАННЯ

9. Розпізнайте нічні космічні знімки трьох світових міст (рис. 8 а, б, в) із запропонованого переліку.

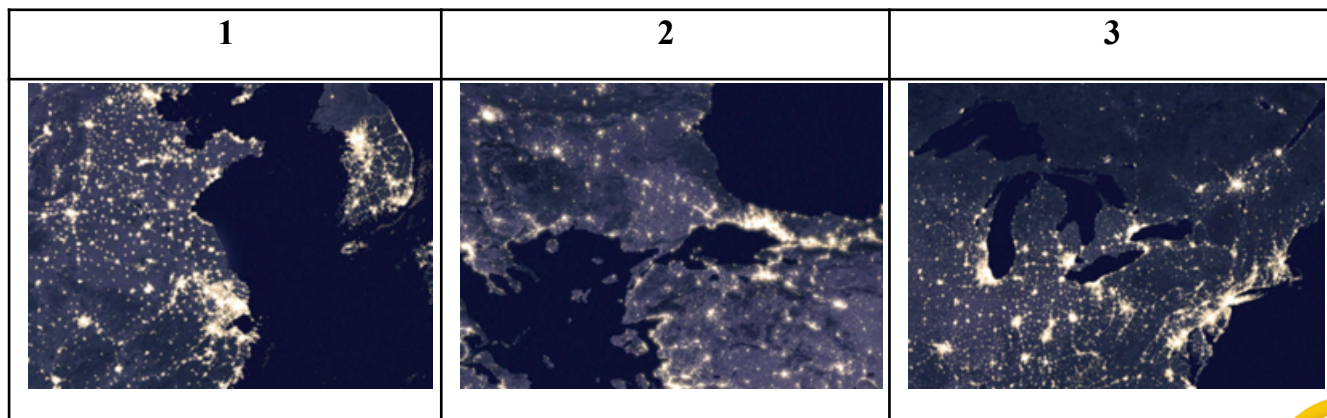

Рис. 8(а, б, в). Космічні знімки. Примітка. Джерело: [5]

- А Нью-Йорк
- Б Стамбул
- В Шанхай
- Г Мельбурн
- Д Лагос

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					

10. Проаналізуйте космічний знімок NASA (рис. 7) і зробіть висновок щодо розселення й економічної активності населення на планеті. (Позначте **ТРИ** правильні, на вашу думку, відповіді.)

- 1 найяскравіші зони освітлення є найбільш урбанізованими
- 2 інтенсивність освітлення відповідає найгустозаселенишим регіонам
- 3 освітлені території відображають просторовий каркас економік країн
- 4 темні ділянки свідчать про дуже малу густоту населення
- 5 усі сільські населені пункти не мають нічного освітлення
- 6 міські агломерації мають однакову людність
- 7 портові міста є значними осередками ділової активності

11. Екологи зазначають, що через надмірне або неправильно спрямоване штучне освітлення міст, доріг і промислових зон посилюється світлове забруднення довкілля. Поясніть, яким чином нічні вогні впливають на *природу* (1) та *життя людей* (2).

1. _____
- _____
- _____
2. _____
- _____
- _____

СУБТЕСТ D

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ МАТЕРІАЛ «ЗАЙНЯТИСТЬ НАСЕЛЕННЯ»

Зайнятість населення розподіляється між трьома секторами економіки: *первинний* — «заготівельник» — виробляє сировину (сільське господарство, добувна промисловість), *вторинний* — «перероблювач» — виготовляє кінцеву продукцію (машинобудування, харчова промисловість), *третинний* — «обслуговувач» — надає послуги (транспорт, освіта). У країнах із різним рівнем економічного розвитку частка зайнятих у цих секторах різниться (див. графік).

В останні роки у світі спостерігається тенденція до збільшення частки населення, зайнятого у третинному секторі. Це зумовлено технологічною модернізацією і зростанням продуктивності праці.

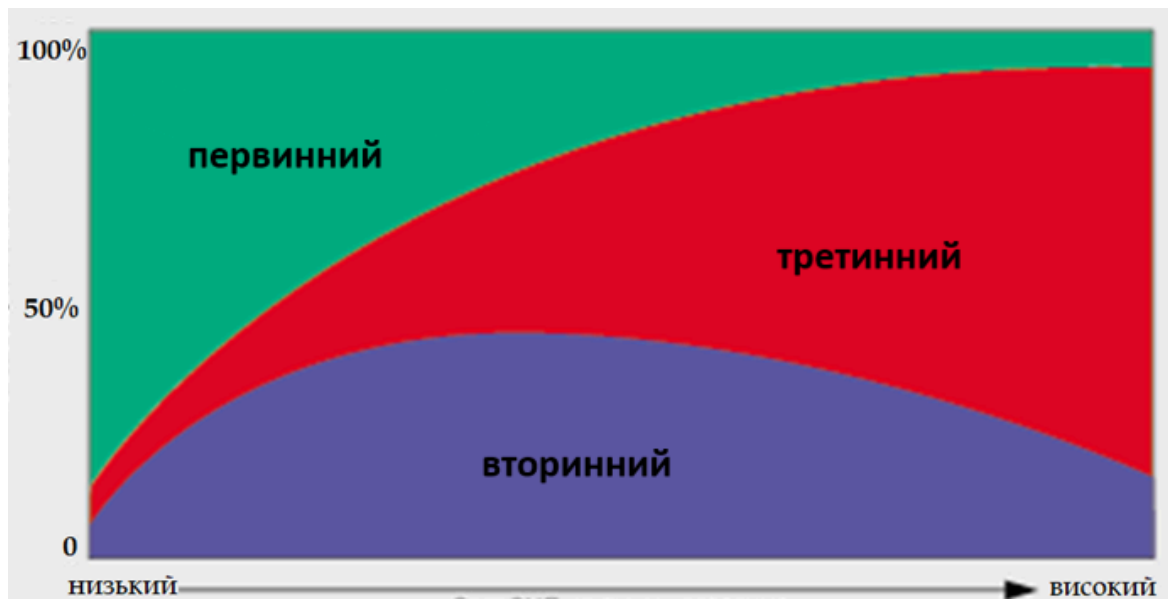

Рис. 9. Графік зміни структури зайнятості за секторами економіки залежно від рівня економічного розвитку. Примітка. Джерело: [6]

ДОСЛІДНИЦЬКІ ЗАВДАННЯ

12. Проаналізуйте графік зміни структури зайнятості населення залежно від рівня економічного розвитку (рис. 9). Завершіть твердження: «Зі зростанням рівня економічного розвитку постійно збільшується частка зайнятих у ...».

- А сільському господарстві.
- Б сфері послуг.
- В промисловості.
- Г сферах матеріального виробництва.

13. Порівняйте структуру зайнятості населення в різних за рівнем економічного розвитку країнах та в Україні (рис. 10). Які з наведених висновків є правильними? Оберіть «ТАК» або «НІ» для кожного з них.

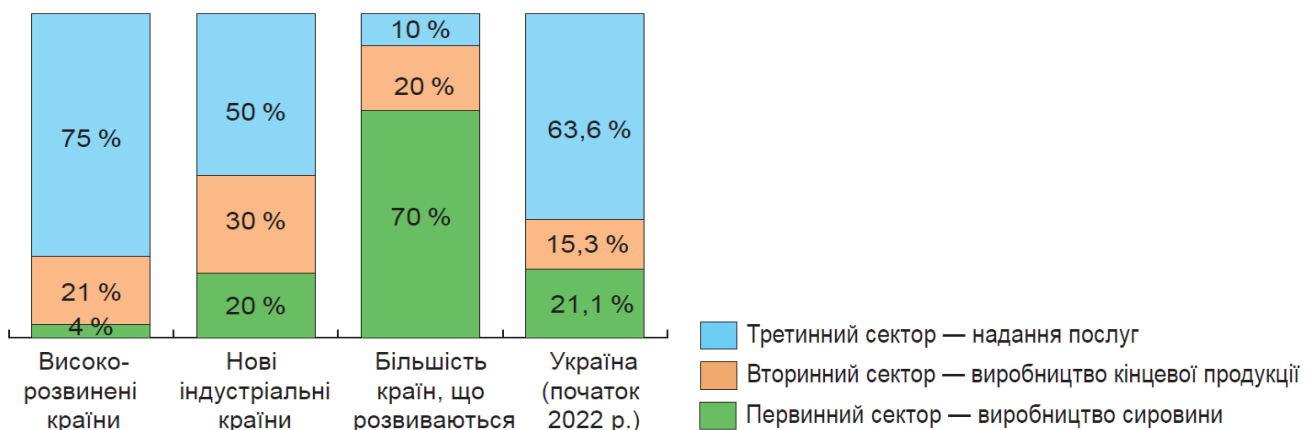

Рис. 10. Структура зайнятості населення за секторами економіки в різних за рівнем економічного розвитку країнах та в Україні. Примітка. Джерело: [7]

<i>Структура зайнятості в Україні найбільш подібна до структури зайнятості високорозвинених країн.</i>	ТАК / НІ
<i>В Україні залишається значна частка зайнятих у первинному секторі.</i>	ТАК / НІ
<i>В Україні частка зайнятих у вторинному секторі є більшою, ніж у країнах з низьким рівнем економічного розвитку.</i>	ТАК / НІ
<i>Частка зайнятих у третинному секторі в Україні зростає, але ще не досягає рівня високорозвинених країн.</i>	ТАК / НІ

14. Поясніть, чому в сучасному світі зростає частка зайнятих у третинному секторі економіки (1) та які соціальні наслідки це матиме (2).

1. _____

2. _____

Увага!

Ви завершили виконання роботи. Якщо у вас залишився час — перевірте відповіді, у яких сумніваєтеся, а також переконайтеся, що ви зафіксували всі відповіді.

Завершіть роботу за вказівкою вчителя / вчительки.